

(22) น้ำเพื่อเกษตร

5. **กลุ่มความรู้ การศึกษา และวัฒนธรรม** มี 6 ตัวชี้วัด คือ

(23) ระดับการศึกษาของประชาชน

(24) อัตราการเรียนต่อของประชาชน

(25) การให้ความรู้ของรัฐ

(26) สถานที่ให้ความรู้สำหรับหมู่บ้าน

(27) สถานที่ให้บริการด้านข่าวสารข้อมูล

(28) กิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และกีฬา

6. **กลุ่มทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม** มี 3 ตัวชี้วัด คือ

(29) ป่าไม้

(30) ดิน

(31) น้ำ

ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูล กชช.2ค

1. คปต. และผู้แทนของ อบต./สภาตำบล นำแบบสอบถาม กชช.2 ค (หมู่บ้านละ 1 เล่ม) ไปกรอกข้อมูลเฉพาะส่วนที่หน่วยงานของคณมี หรือสามารถจะหาข้อมูลนั้นได้

2. คปต. และผู้แทนของ อบต./สภาตำบล ร่วมกันพิจารณาข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด และกรอกข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัยที่สุดลงในแบบ กชช.2ค

3. คปต. และผู้แทนของ อบต./สภาตำบล พิจารณาคัดเลือก และนัดหมายคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านที่มีความรู้ เพื่อสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ยังกรอกไม่ครบ จนครบถ้วนทุกข้อ

4. คปต.ทุกคนลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้อง

5. คปต.ร่วมกับ กม.ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ส่งให้อำเภอตรวจสอบ และจังหวัด เพื่อนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ที่จังหวัด แล้วสำเนาข้อมูลจากเครื่องคอมพิวเตอร์ส่งให้กรมการพัฒนาชุมชนเพื่ดำเนินการประมวลผลต่อไป

การนำข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาชนบทมาใช้ประโยชน์

หน่วยงานต่างๆของรัฐ และเอกชนได้ประโยชน์จากข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวเป็นอย่างมาก การนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนงาน จะทำให้เห็นภาพรวม สภาพความเป็นอยู่ของหมู่บ้านทุกระดับ ในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ ทำให้ทราบถึงศักยภาพ และความพร้อมในการพัฒนา สามารถกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนาประจำปี ระยะ 3 ปี และ 5 ปี ได้ รวมทั้งสามารถนำเสนอโครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน ประสานงาน และแผนการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านงบประมาณ ระยะเวลาในการดำเนินงาน และผู้รับผิดชอบ

ปัญหาหลักที่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนา คือ

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
2. การบริหารงานในหมู่บ้าน และความสามารถของชุมชน
3. การจำกัดโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน ในด้านสังคม และกายภาพ

จุดประสงค์ของการพัฒนาหมู่บ้านในแผนพัฒนา

1. ปรับปรุงหน้าที่ขององค์กรต่างๆในหมู่บ้านในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล หรือหน่วยงานต่างๆ
2. เพิ่มรายได้ของหมู่บ้าน เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ และสามารถบริหารงานได้ด้วยตนเอง
3. เพิ่มขีดความสามารถในการทำงาน ขององค์กรต่างๆในหมู่บ้าน โดยให้ทำงานที่สนองความต้องการ หรือความสนใจของชุมชน
4. จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานในด้านสังคม และกายภาพเพิ่มมากขึ้น
5. เพิ่มพูน และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเมือง และชุมชนหมู่บ้าน
6. เพิ่มพูนกิจกรรมการมีส่วนร่วมในชุมชนในลักษณะของกระบวนการ รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
7. ช่วยให้หมู่บ้านมีความเป็นอยู่ในระดับที่สามารถช่วยตนเองได้มากขึ้น
8. ลดจำนวนประชากรที่มีความเป็นอยู่ต่ำกว่าระดับมาตรฐาน เช่นเดียวกับลดจำนวนหมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย

แนวทางการพัฒนาชุมชนในแผนงานพัฒนา 5 ปี

1. ปรับปรุง ความร่วมมือ และกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน

2. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

3. สร้างบรรยากาศ เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีความคิดริเริ่ม และรู้จักช่วยตนเอง เพื่อให้การประกอบ กิจกรรมต่างๆประสบความสำเร็จ ได้รวดเร็วขึ้น

4. ส่งเสริม และสนับสนุนความสามารถของชุมชนในการผลิต ผลผลิตต่างๆ และสนับสนุนการตลาดโดยผ่านทางสถาบันด้านธุรกิจ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของชุมชน และเพิ่มคุณภาพชีวิต

5. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านเศรษฐกิจของชุมชน ความร่วมมือ และสถาบันการเงินของชุมชนจะต้องได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งเพื่อเป็นฐานหลัก และทำให้ชุมชนมีความมั่นใจตนเอง

นโยบาย และโปรแกรมในการพัฒนาหมู่บ้าน

1. นโยบาย

1) เพิ่มกำลังคนที่มีคุณภาพในชุมชน

2) เพิ่มกำลังผลิต หรือความสามารถในการผลิตของชุมชน

3) พัฒนากิจกรรมต่างๆจากหน่วยงานต่างๆ หรือสังคมเข้าสู่หมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการลดความยากจน (poverty alleviation)

4) เพิ่มพูนความสามารถของในด้านการบริหารงาน ของบุคคลในหมู่บ้าน

5) เพิ่มความมั่นคงของสถาบันชุมชนในระดับหมู่บ้านให้เข้มแข็งขึ้น

6) พัฒนาสถานะทางสังคม เศรษฐกิจ และความสามารถ ของชุมชนหมู่บ้าน (village community)

7) พัฒนาระบบโครงสร้างและอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ขั้นพื้นฐาน

8) เพิ่มสมรรถภาพในการร่วมกิจกรรม และใช้ประโยชน์ของการพัฒนากิจกรรมต่างๆในหมู่บ้าน

2. โปรแกรม

1) การพัฒนาการศึกษาและทักษะในการประกอบอาชีพของชุมชน

- 2) ปรับปรุงคุณภาพในด้านสุขภาพของชุมชน
- 3) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับชุมชน
- 4) สนับสนุนให้บุคลากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการทำงาน
- 5) จัดโปรแกรมเพื่อเพิ่มสมรรถภาพในการบริหารงานของชุมชน หรือสถาบันในชุมชน
- 6) สนับสนุนให้ชุมชนสามารถช่วยตนเองได้ และมีความมั่นใจในตนเอง
- 7) จัดให้มีโปรแกรมพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน
- 8) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์อำนวยความสะดวก บรรยากาศ และอุปกรณ์สาธารณะในหมู่บ้าน
- 9) โปรแกรมลดความยากจน

รายละเอียดโปรแกรมต่างๆที่กำหนดเป็นนโยบายในแผนพัฒนาหมู่บ้าน

1. การปรับปรุงสถาบันของรัฐในหมู่บ้าน

เป็นการเสริมความสามารถของการทำงานและการบริหารงานในหมู่บ้าน บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหมู่บ้าน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้คำแนะนำเพื่อให้สถาบันครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดี มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง รวมทั้งพัฒนาและปรับปรุงผู้ประสานงาน เพื่อให้สามารถฝึกชุมชนให้สนใจการมีส่วนร่วมในชุมชน ทั้งในด้านการวางแผนงาน และการจัดกระบวนการพัฒนาหมู่บ้าน

2. การแนะนำและการฝึกอบรมในด้านการศึกษา

โปรแกรมนี้จะประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การฝึกอบรมกำลังคนในชุมชน และการให้งานทำ เพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิต และทำให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลาย การให้การศึกษาและการฝึกอบรม ควรอยู่ในลักษณะที่ง่ายๆ แต่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะในด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารงาน รวมทั้งยังคงดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม และเพิ่มความรู้ให้แก่ชุมชนในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3. การพัฒนาให้ชุมชนสามารถช่วยตนเองได้

โปรแกรมในลักษณะนี้จะเป็นการเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนกลุ่มเล็กๆ สามารถแก้ปัญหาของตนเองโดยการร่วมมือกัน หรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สนับสนุนให้สตรีในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน และจัดการในด้านการครอบครัว เพื่อเป็นการช่วยเพิ่มรายได้ในครอบครัว รวมทั้งการฝึกอบรมเยาวชน ให้จัดตั้งเป็นชมรม หรือเป็นกลุ่ม ในระดับหมู่บ้าน

4. การพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

โปรแกรมจะประสบความสำเร็จได้จะต้องขึ้นอยู่กับการบริหารงาน และลักษณะธรรมชาติของ ประชากรในชุมชน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ การใช้วิธีการแบบง่ายๆ ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลผลิตของชุมชน ซึ่งกิจกรรมการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ จะต้องเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ของหมู่บ้าน หรือหน่วยงานที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน

5. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านสังคม และกายภาพ

เพื่อเป็นการเร่งรัดการพัฒนาหมู่บ้านให้มีโครงสร้างพื้นฐานในระดับมาตรฐาน การพัฒนาในเรื่องดังกล่าวจึงควรจัดทำอย่างเร่งด่วน และเป็นไปตามความต้องการของชุมชน เช่นการสื่อสาร การคมนาคมภายในหมู่บ้าน และระหว่างหมู่บ้านที่ใกล้เคียงกัน รวมทั้งการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการบริการสาธารณสุข การจัดหา น้ำดื่มที่สะอาด การจัดให้มีไฟฟ้า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการประชาสัมพันธ์ผลผลิตของหมู่บ้าน ตลอดจนการจัดให้มีสถานที่เพื่อให้ชุมชนได้มีโอกาสมาร่วมประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อพัฒนา บริหาร และดำเนินการเกี่ยวกับชุมชนของตนเอง

6. การลดความยากจน

การลดความยากจนจะจัดเป็นโครงการพิเศษ มุ่งเน้นเฉพาะประชาชนที่ยากจน เพื่อให้พัฒนา หรือยกฐานะตนเองไปสู่ระดับมาตรฐานได้ภายในระยะเวลาอันสั้น กิจกรรมต่างๆ จะประกอบด้วย การจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ในด้านสังคมตามความต้องการของประชาชนที่ยากจนในลักษณะของการสงเคราะห์ การให้ความรู้ต่างๆ และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ในด้านเทคโนโลยี การประชาสัมพันธ์ผลผลิตของชุมชนเพื่อเป็นการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งการฝึกอบรมระยะสั้น แบบเร่งรัด ในการเพิ่มผล

ผลิตของชุมชนให้มากขึ้น จนสามารถประสบความสำเร็จในระดับที่เป็นที่ยอมรับ และ เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี รัฐได้จัดเงินทุนพิเศษ สำหรับหมู่บ้านขึ้น เพื่อดำเนินการลดความยากจนของประชาชน ซึ่งมีความยากจนต่ำ รวมทั้งหมู่บ้านที่มีความยากจนด้วย

การระดมความคิดเพื่อการพัฒนาชุมชน

การจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นในการพัฒนาหมู่บ้าน หรือองค์การของตนเอง เป็นแนวทางหนึ่งที่จะกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วม เข้าใจความต้องการของชุมชน สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น และร่วมกันจัดสร้างโครงการ และโครงการต่างๆตามความต้องการของตนเอง รวมทั้งประเมินผลโครงการเพื่อพิจารณาความสำเร็จ และ/หรือมีโอกาสได้ศึกษาว่าจะต้องดำเนินโครงการใดเพิ่มเติมอีก

ขั้นตอนการจัดประชุมเพื่อระดมความคิดของชุมชนมีดังนี้

1. การศึกษาชุมชน ในการจัดการประชุมเพื่อระดมความคิดสำหรับการพัฒนาในเรื่องใดเรื่อง ผู้ดำเนินการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาชุมชนก่อนเป็นประการแรก ซึ่งแนวทางการศึกษาชุมชน ควรเริ่มจากการดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 สร้างความสัมพันธ์ หรือความคุ้นเคยกับคนในชุมชน

1.2 ศึกษาลักษณะของชุมชน สภาพทางภูมิศาสตร์ อาชีพของผู้ที่อยู่ในชุมชน ผู้นำ ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม การเมืองในชุมชน ตลอดจนสภาพปัญหาต่างๆ

1.3 ศึกษาและสอบถามจากบุคคลในชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำงานเกี่ยวข้องกับชุมชนนั้น โดยการสัมภาษณ์ ถามคำถาม รวมทั้งศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เช่น ข้อมูลจปฐ. และข้อมูล กชช.2ก.

1.4 บันทึกข้อมูลต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งปัญหาในด้านอื่นๆ

2 การเตรียมชุมชนและการเตรียมการประชุม การจัดให้มีการประชุมเพื่อระดมความคิด การเตรียมชุมชนและการเตรียมการประชุมเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งการเตรียมชุมชนและการเตรียมการประชุมมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์เบื้องต้น ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานดังต่อไปนี้

2.1 กระตุ้น และหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชน คณะกรรมการ องค์การบริหารส่วนตำบล ให้เห็นความสำคัญของปัญหา รวมทั้งความสำคัญของการจัดการประชุมสำหรับหาวิธีการแก้ไข หรือดำเนินการเพื่อการให้การศึกษา การฝึกปฏิบัติ หรือการจัดให้มีการอบรม เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนต่อไป

2.2 จัดให้มีการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ รวมทั้งหารือผู้ที่เข้าร่วมประชุม และจัดเตรียมรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม วันเวลาในการประชุม สถานที่

2.3 จัดเตรียมทีมงานสำหรับการดำเนินการประชุม ซึ่งจะต้องมีความพร้อมทั้งในอุปกรณ์ และทบทวนบทบาทของทีมงานในการเป็นผู้นำของการประชุม และผู้ช่วยในการดำเนินงานประชุม

2.4 การใช้เวลาในการประชุมควรเป็นเวลาที่ไม่กระทบกับงานส่วนตัวของสมาชิก

3 การดำเนินการประชุม ซึ่งควรจัดให้มีการลงทะเบียนเพื่อตรวจสอบผู้เข้าร่วมประชุม แจกป้ายชื่อ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุม และผู้ดำเนินการประชุมที่ไม่มีความคุ้นเคยกันได้รู้จักกัน สามารถเรียกชื่อได้ถูกต้อง ในการดำเนินการประชุม ผู้นำการประชุม อาจจะจัดให้มีการประชุมรวม แล้วจึงแบ่งเป็นการประชุมย่อย เพื่อรวบรวมแนวคิดต่างๆ รวมทั้งคอยสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมประชุมในการมีส่วนร่วมเสนอแนวคิด หรือแผนการดำเนินงานของแต่ละคน เพื่อนำเสนอในกลุ่มใหญ่ต่อไป

4 สรุปข้อคิดเห็นที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย นำเสนอก่อนหน้า เพื่อนำมาวางแผนการปฏิบัติงาน โดยการเขียนโครงการที่ชุมชนเห็นว่ามีความเหมาะสม ซึ่งชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด และเขียนแผนการดำเนินงานด้วย ซึ่งโครงการที่เขียน อาจจะประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆที่ชุมชนเห็นว่าสามารถร่วมกันทำด้วยตนเอง หรือเป็นกิจกรรมที่ต้องของบประมาณจาก อบต. หรือจากแหล่งเงินอื่นๆ

การระดมความคิดเพื่อการพัฒนาชุมชน มุ่งเน้นให้แต่ละคนในชุมชนนั้นเห็นความสำคัญของตนเอง การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการเสนอความคิดเห็น ร่วมกันดำเนินการ และเพื่อให้ผลที่ได้เป็นของชุมชนโดยส่วนรวม ทุกคนมีหน้าที่ และมีความรับผิดชอบในการดูแลรักษา การสร้างจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง จึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้นำชุมชน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การใช้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนา เป็นที่นิยมกันมากสำหรับการออกแบบโครงการ และวางแผนเพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งการใช้แบบสำรวจที่กำหนดไว้ นั้น บางครั้งอาจจะไม่ได้ข้อมูลตรงตามที่ต้องการ และต้องใช้เวลาเก็บข้อมูลยาวนานกว่าจะได้ผลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนั้นการศึกษาชุมชนโดยผู้ดำเนินการ จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะให้ได้ข้อมูลของชุมชนในช่วงเวลาสั้นๆ เหมาะสมกับพื้นที่ที่จะศึกษา สามารถมองเห็นและวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับสถานการณ์ สภาพความเป็นอยู่ และทรัพยากรในชุมชนนั้นๆ สำหรับการศึกษาชุมชนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน โดยผู้ที่สนใจศึกษาต้องมาร่วมกระบวนการเรียนรู้กับชุมชนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ ซึ่งการตัดสินใจ การแก้ปัญหาต่างๆ นักวิชาการ และชุมชนจะร่วมกันดำเนินการโดยมุ่งเน้นที่ประโยชน์ของท้องถิ่นเป็นสำคัญ

เครื่องมือที่ใช้ศึกษาชุมชนแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือทั่วไป ได้แก่รายงานต่างๆ ข้อมูลเบื้องต้น ภาพเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ คน หรือปัญหา การสังเกตเหตุการณ์ กระบวนการ ความสัมพันธ์หรือพฤติกรรมของชุมชน และบันทึกการสังเกตอย่างเป็นระบบ การสัมภาษณ์ผู้ที่อยู่ในชุมชนอย่างคร่าวๆ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้สามารถปรับให้เหมาะสมกับหัวข้อการสนทนาได้

2. เครื่องมือที่ใช้เฉพาะเรื่อง ได้แก่การสร้างแผนภูมิ แผนที่ของชุมชน การศึกษาประวัติ การสัมภาษณ์ผู้ที่ให้ข้อมูลเฉพาะเรื่อง หรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น การพูดคุยหรือสนทนาผู้ประกอบอาชีพต่างๆกัน ในชุมชน รวมทั้ง ผู้ชาย ผู้หญิง เยาวชน เด็ก ในชุมชน เพื่อให้ข้อมูลเฉพาะเรื่อง รวมทั้งการสนทนากลุ่ม

การดำเนินงานเพื่อการศึกษาชุมชน

ในการศึกษาชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆ นักวิชาการควรดำเนินงานในแนวทางต่อไปนี้

1. สร้างความเชื่อถือหรือความไว้วางใจให้กับตนเองซึ่งเป็นบุคคลภายนอก และในการสัมภาษณ์ หรือการสนทนา นักวิชาการควรนั่งฟัง ไม่ขัดจังหวะ และถามคำถามบ้างเพื่อเป็นการยืดอกหัวข้อเรื่องในการสนทนา

2. ศึกษา และเรียนรู้สิ่งต่างๆที่อยู่ในชุมชน เพื่อแก้ความเข้าใจผิดของตนเอง และควรเริ่มในสิ่งที่ชุมชนรู้

3. สนับสนุนให้ผู้ที่อยู่ในชุมชนแสดงสิ่งที่อยู่ในความคิดของเขาออกมา และให้ใช้เกณฑ์ ร่วมกันคิดตามแบบของเขาในการวิเคราะห์และวางแผนงาน

4. มีความเชื่อมั่นว่าชุมชนสามารถเรียนรู้ได้ พัฒนาได้ และแก้ไขเองได้

5. รวบรวมความรู้ และเรียนรู้จากสิ่งที่ผิดพลาดไปแล้ว

6. ไม้ตีความ สรุปความ หรือใช้สามัญสำนึกของตนเองร่วมในการขยายความคิด กับสภาพการณ์ในชุมชน หรือในสังคมที่ตนเองยังไม่เข้าใจดีพอ

การรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาชุมชน

แนวทางการรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาชุมชน นักวิชาการควรดำเนินการดังต่อไปนี้คือ

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ เอกสารเผยแพร่ เอกสารการท่องเที่ยว หนังสือพิมพ์ และบทความอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับชุมชน รายงานการวิจัย สถิติ รายงานประจำปี แผนที่ภูมิประเทศ ภาพถ่ายต่างๆ

2. การสัมภาษณ์ เป็นการสนทนากับผู้ที่อยู่ในชุมชนเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นการสนทนากับกลุ่มที่ต้องการข้อมูลโดยเฉพาะ (Focus Group) สัมภาษณ์ผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญ หรือการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล การสนทนา หรือการสัมภาษณ์ นักวิชาการควรใช้คำถามหลักๆ ประมาณ 10-15 คำถาม และคุยเรื่องอื่นๆบ้าง ใช้เวลารายบุคคลไม่ควรเกิน 1.5 ชั่วโมง หรือไม่ทำให้ผู้ที่สัมภาษณ์เบื่อหน่าย คนสัมภาษณ์ควรมี อย่างน้อย 2 คน สำหรับจดบันทึก และอีกคนหนึ่งทำหน้าที่สอบถามหรือสนทนา

3. การสังเกตการณ์ เป็นวิธีการที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการณ์ของชุมชนในด้านสภาวะธรรมชาติ ซึ่งข้อมูลที่ได้ควรนำไปตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ หรือผู้ที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้นๆ

4. การวาดแผนที่ เพื่อแสดงให้เห็นข้อมูลต่างๆในลักษณะของแผนผัง ซึ่งอาจจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ โครงสร้างของชุมชนที่สำคัญๆ สภาพของภูมิประเทศ ทำให้มีความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆของผู้ที่อยู่ในชุมชนนั้นได้

การวาดภาพนี้ นอกจากจะเป็นแผนผังแล้ว ยังจะสามารถเขียนแผนผังในลักษณะของข้อมูลหรือความสัมพันธ์ขององค์กรต่างๆที่อยู่ในชุมชนได้อีกด้วย ซึ่งการใช้แผนผังจะสามารถกระตุ้นแนวคิด หรือการเรียนรู้ร่วมกันในการอภิปราย วิเคราะห์ปัญหา และแนวทางความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่างๆในชุมชนได้

5. การจัดทำตารางวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความสัมพันธ์ ความสำคัญ ปริมาณ ของข้อมูลต่างๆในชุมชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาสิ่งที่ยังด้อย และต้องการการปรับปรุง และสำหรับการจัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาชุมชน รวมทั้งทรัพยากรมนุษย์ในโอกาสต่อไป

การเสนอรายงาน

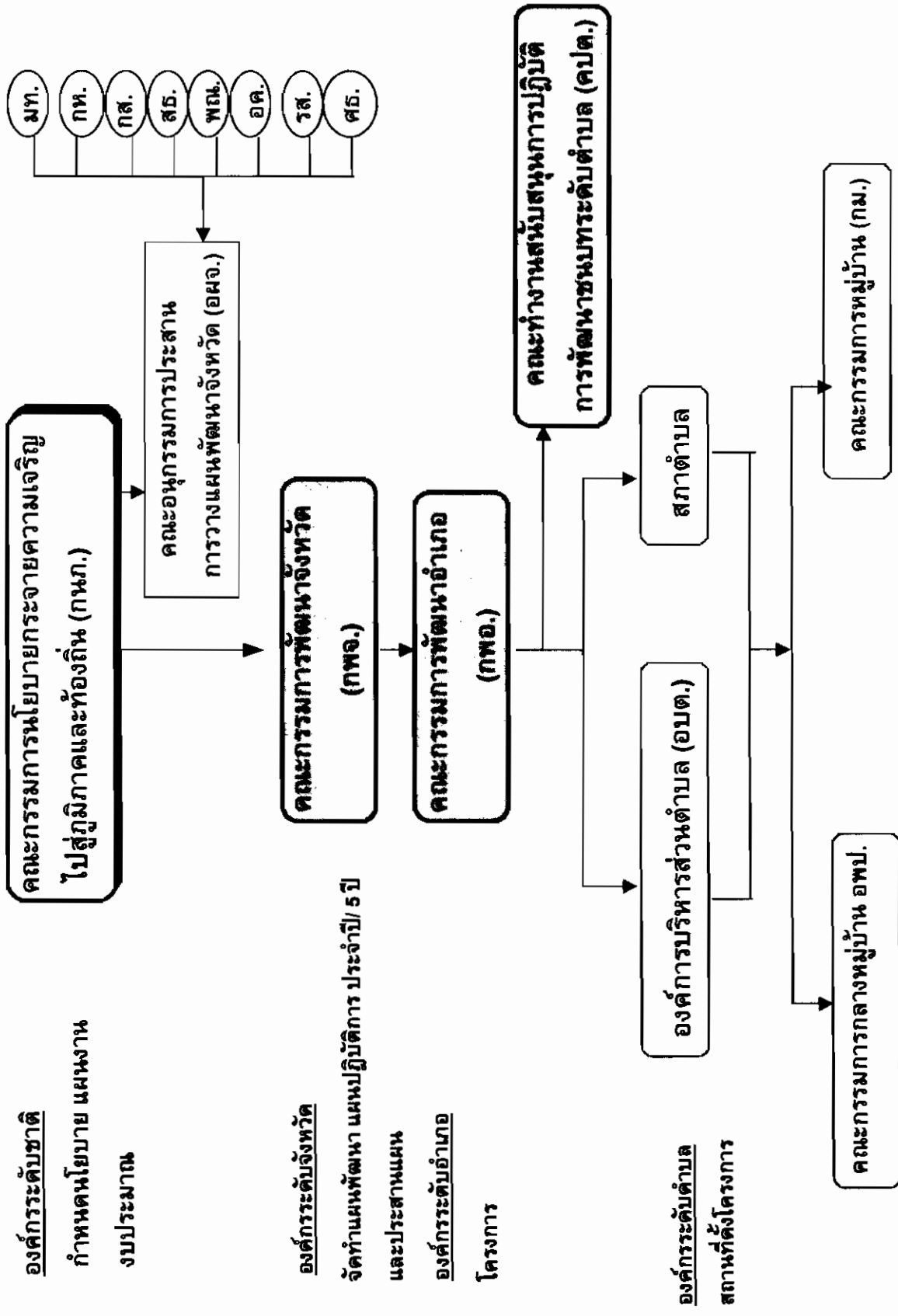
ในการศึกษาชุมชนนั้น นักวิชาการจะต้องทำความเข้าใจกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการศึกษาให้ชัดเจน รวมทั้งเลือกประเด็นหลักของการศึกษา ตลอดจนแนวคำถาม แหล่งข้อมูล และเลือกวิธีการที่จะทำให้อาจได้ข้อมูลต่างๆเหล่านั้น

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ สังเกต หรือจากเอกสารต่างๆ รวมทั้งงานที่ได้ร่วมคิดร่วมทำกับผู้ที่อยู่ในชุมชน แล้วนำมาเขียนรายงานโดยทั่วไป ซึ่งจะเริ่มจาก

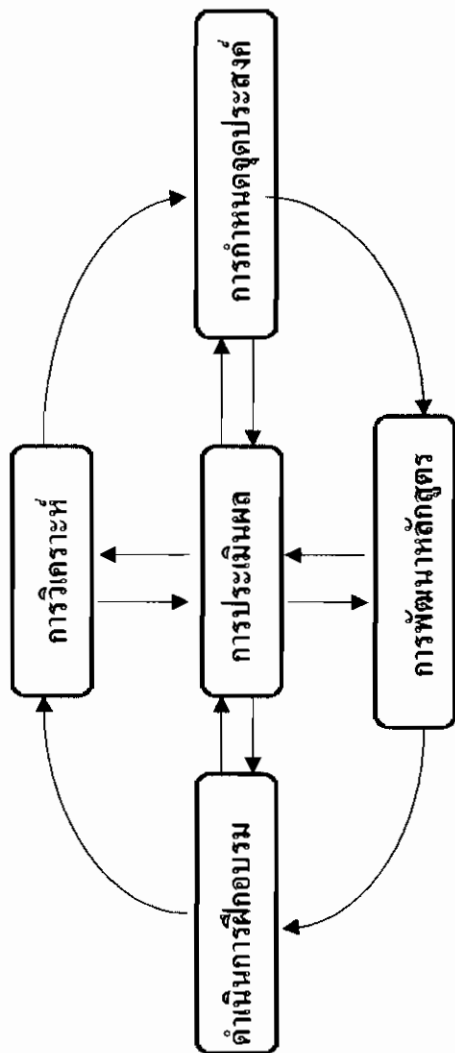
1. สภาพของชุมชน ปัญหา โอกาสในการพัฒนา
2. การวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางการแก้ไข
3. แผนงานและโครงการต่างๆ
4. แนวทางการดำเนินงาน และการปฏิบัติงาน
5. สรุปปัญหา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาชุมชน และการนำข้อมูลต่างๆมาใช้ในการจัดทำโครงการ วางแผนงาน รวมทั้งการจัดสร้างหลักสูตรเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความสำคัญจะอยู่ที่ การดำเนินงานและการศึกษาในลักษณะของ “ระบบ” ซึ่งจะหมายถึง การศึกษาสภาพความเป็นจริงที่มีอยู่ทั้งหมด และพิจารณาส่วนประกอบในแต่ละส่วน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ รวมทั้งพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระบบ และสิ่งแวดล้อมของระบบด้วย ซึ่งจะสามารถการดำเนินงานเพื่อพัฒนาในเรื่องต่างๆประสบความสำเร็จได้

องค์กรบริหารภายใต้ระบบการบริหารการพัฒนา

ระบบการฝึกอบรม

การวิเคราะห์	การกำหนดจุดประสงค์	การพัฒนาหลักสูตร	ดำเนินการฝึกอบรม	การประเมินผล
<ul style="list-style-type: none"> ◇ ผู้เข้าอบรม ◇ งานที่ปฏิบัติ ◇ มาตรฐานของงาน ◇ ความต้องการขององค์กร ◇ การ ◇ เทคโนโลยีที่นำมาใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> ◇ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และ ทักษะ ◇ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ◇ สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร 	<ul style="list-style-type: none"> ◇ เลือกเนื้อหาวิชา และ กำหนดรายละเอียด ◇ กำหนดรูปแบบการฝึกอบรม ◇ กำหนดกิจกรรม ◇ กำหนดสื่อที่ใช้ ◇ กำหนดการประเมินผล 	<ul style="list-style-type: none"> ◇ คุณสมบัติวิทยากร ◇ จัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศ ◇ ปรับโปรแกรม และ เนื้อหาวิชา ◇ ปรับกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> ◇ ประเมินโครงการ ◇ ประเมินในแต่ละส่วนของโครงการ ◇ ประเมินผล เป็นระยะๆ ◇ ประเมินผู้เข้าอบรม

กระบวนการพัฒนาชุมชน

